

UPPDRAGSNAMN
VA SYD Miljö tillstånd Sjölunda fas 2

UPPDRAGSNUMMER
10285375

FÖRFATTARE
Nicole Österberg, Erik Fridolf, Per Holmlund

DATUM
2020-12-04

PM FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR YTVATTENMILJÖN I HÖJE Å VID AVVECKLING AV KÄLLBY AVLOPPSRENINGSVVERK I LUND

Uppsala 2020-12-04

WSP Sverige

Författare: Nicole Österberg, WSP
Erik Fridolf, WSP

Granskning: Per Holmlund, WSP

WSP Environmental Sverige
753 20 Uppsala
Besök: Dragarbrunnsgatan 41

T: +46 10 7225000
WSP Sverige AB
Org. nr: 556057-4880
wsp.com

1 Inledning

Avloppsreningsverken i västra Skåne står inför utmaningar. Befolkningen i regionen förutspås växa samtidigt som kraven för omhändertagande och behandling av spillvatten ökar. Källby avloppsreningsverk i Lund släpper idag ut behandlat avloppsvatten till vattendraget Höje å, som utgörs av flera vattenförekomster och omfattas av miljökvalitetsnormer för ytvatten. Vattendragen uppnår idag inte kvalitetskravet god ekologisk och kemisk status. Det medför att det framtida utrymmet att nyttja dessa vattendrag som mottagare av behandlat avloppsvatten är begränsat om kvalitetskravet skall uppnås år 2027.

På uppdrag av VA SYD genomförde WSP Environmental hösten 2020 en utredning av påverkan på miljöstatus från renat avloppsvatten i tre vattendrag i västra Skåne, där bl.a. Källby avloppsreningsverk och Höje å ingick (WSP, 2020). Utredningen omfattas av tre utsläppsscenarioer, där scenario 1 utgjorde nuläge, scenario 2 ett framtida scenario år 2045 enligt befolkningsprognos och scenario 3 där de fem avloppsreningsverken avvecklades och allt obehandlat avloppsvatten överförs till Sjölunda avloppsreningsverk i Malmö. Resultat visar att omfattningen av utsläppet från Källby avloppsreningsverk med stor sannolikhet äventyrar Höje ås möjlighet att uppnå kvalitetskravet god ekologisk status. Betydande påverkan påvisas bl.a. för parametern specifik flödeseffekt nedströms avloppsreningsverkets utsläppspunkt, speciellt under perioder med låga naturliga flöden (juni-augusti).

Vid en avveckling av Källby avloppsreningsverk skulle delsträckan av Höje å nedströms utsläpps punkten återgå till en mer naturlig flödesregim. Påverkan på Höje å från utsläpp av renat avloppsvatten har förekommit sedan 1930-talet då verksamheten startade. Beroende på vattendragets morfologiska förutsättningar kan ett minskat flöde innebära exempelvis en minskning i vattendragets bredd och djup eller en lägre vattenhastighet. Dessa faktorer bidrar idag till förutsättningar för de växter och djur som etablerat sig i och längs vattendraget. På senare år omfattas delar av den påverkade delsträckan nedströms avloppsreningsverket även av olika typer av områdesskydd, bland annat riksintresse för friluftsliv (3 kap. 6 § MB), naturreservat och landskapsbildsskydd. Syftet med detta PM är att på den idag påverkade delsträckan av Höje å nedströms avloppsreningsverket klargöra om det finns motstående biologiska intressen utifrån områdesskydd och identifierade värden vid en återställning av delsträckan till en mer naturlig flödesregim vid en avveckling av Källby avloppsreningsverk.

1.1 Avgränsningar, metod och referensområde

Den påverkade delsträckan av Höje å är ca 5 km nedströms utsläppspunkten vid Källby avloppsreningsverk, där vattendraget flödar samman med Önnerupsbäcken norr om Lomma, se figur 1. Höje å rinner här genom ett aktivt jordbrukslandskap med ett varierande svämplan. För att prediktera hur biologin i vattendraget skulle kunna se ut när flödet från avloppsreningsverket har utvecklats har art och habitat information insamlats från ett referensområde uppströms avloppsreningsverket. Referensområdet har identifierats uppströms utloppspositionen (från väg E22, öster om Lund, och 5 km uppströms) i Höje å. Även på denna sträcka rinner vattendraget genom ett jordbrukslandskap med aktiv jordbruksmark och spridd bebyggelse, med liknande förutsättningar som nedströms utsläppspositionen. Flödet på delsträckan uppströms avloppsreningsverket bedöms vara mer lika vattendragets naturliga flöden men är också lägre då avrinningsområdet är mindre högre upp i systemet. Flödesstatistik i Höje å i olika punkter redovisas i tabell 1 (SMHI Vattenwebb, 2020).

Tabell 1. SMHI flödesstatistik för stationskorrigerad vattenföring för perioden 1981–2010 (SMHI Vattenwebb, 2020).

Höje å	Delavrinningsområde (AROID)	Lågmedelflöde (MLQ) [m ³ /s]	Medelflöde (MQ) [m ³ /s]	Högmedelflöde (MHQ) [m ³ /s]
Höje å - uppströms Lund	111	0,29	1,65	7,44
Höje å – vid utsläppspunkt	127	0,45	2,36	12,2
Höje å – vid sammanflöde med Önnerupsbäcken	134	0,47	2,5	13,0
Önnerupsbäcken – sammanflöde med Höje å	142	0,02	0,35	2,73
Höje å – mynning i havet	118	0,52	2,93	15,9

Figur 1. Karta över Höje å med Källby och Staffanstorps avloppsreningsverk samt SMHI:s punkter för flödesstatistik.

1.2 Vattenföring och miljöstatus

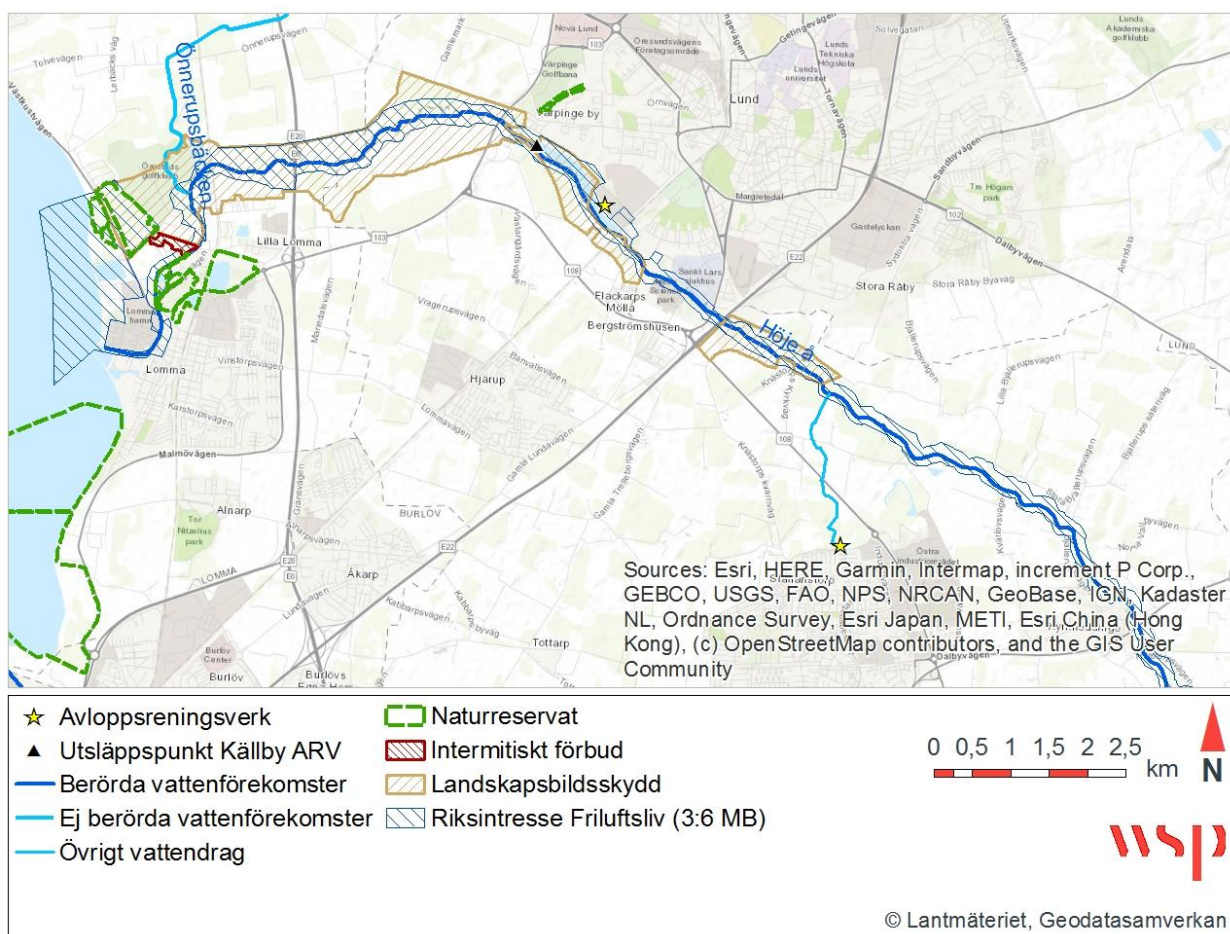
I tabell 2 sammanfattas resultat från Höje å (WSP, 2020) av avseende parametrarna specifik flödeseffekt som ingår i kvalitetsfaktorn hydrologisk regim i vattendrag. För den påverkade delsträckan av vattendraget är avvikelser störst under perioder med låga flöden i vattendraget (maj-augusti). Utifrån nuvarande förhållande är avvikelser under sommarhalvåret (maj-augusti) ca 30–36 %, vilket motsvarar en miljöstatus på måttlig (15–35%, gul) eller otillfredsställande (35–75 %, orange). Avvikelsen är mindre under vinterhalvåret, motsvarande god miljöstatus (5–15 %, grön). En ökning av utsläppsflödet från Källby avloppsreningsverk till år 2045, utifrån befolkningsprognos, ger ytterligare en ökad avvikelse från naturliga förhållanden, med en avvikelse på som störst 81 % vid lågflöden (augusti), vilket motsvarar dålig miljöstatus (>75 %, röd).

Tabell 2. Beräknad vattenföring och miljöstatus för specifik flödeseffekt vid de tre olika scenarierna utifrån från vattenföring uppströms avloppsreningsverken. Färgerna beskriver avvikelser utifrån klassgränser t.ex. god status (grön) 5–15 % avvikelse). Flödet i scenario 1 bygger på ett medelvärde för perioden 2015–2019. I scenario 2 bygger flödet på en befolkningsprognos från 2045.

Höje å	Vattenföring			Specifik flödeseffekt				
	Nedströms (referens)	Scenario 1	Scenario 2	Referens	Scenario 1	Scenario 2	Avvikelse sc 1	Avvikelse sc 2
Månad	(m ³ /s)	(m ³ /s)	(m ³ /s)	W/m ²	W/m ²	W/m ²	%	%
Januari	3,9	4,3	4,6	270,9	301,3	319,1	11,2	17,8
Februari	3,3	3,8	4,0	232,8	262,8	281,0	12,9	20,7
Mars	3,4	3,9	4,1	240,3	271,9	288,5	13,1	20,0
April	1,8	2,2	2,5	129,5	156,4	177,7	20,7	37,2
Maj	1,0	1,3	1,6	67,2	91,7	115,3	36,5	71,7
Juni	1,0	1,4	1,7	71,7	95,1	119,9	32,6	67,2
Juli	1,0	1,2	1,6	66,6	87,0	114,7	30,7	72,3
Augusti	0,9	1,2	1,5	59,7	81,4	107,9	36,3	80,6
September	1,5	1,8	2,2	103,6	128,0	151,7	23,5	46,5
Oktober	1,3	1,7	2,0	91,5	116,2	139,7	26,9	52,6
November	2,5	2,9	3,2	176,7	203,4	224,9	15,1	27,3
December	3,5	4,0	4,2	247,5	277,5	295,6	12,1	19,5

2 Förutsättningar och miljövärden

Källby avloppsreningsverks ligger i södra Lund, norr om Höje å. Delsträckan nedströms utsläppspunkten från avloppsreningsverket till Lommabukten omfattas eller angränsar till flera områdesskydd, se figur 2. På delsträckan omfattas vattendraget av flera markavvattningsföretag.

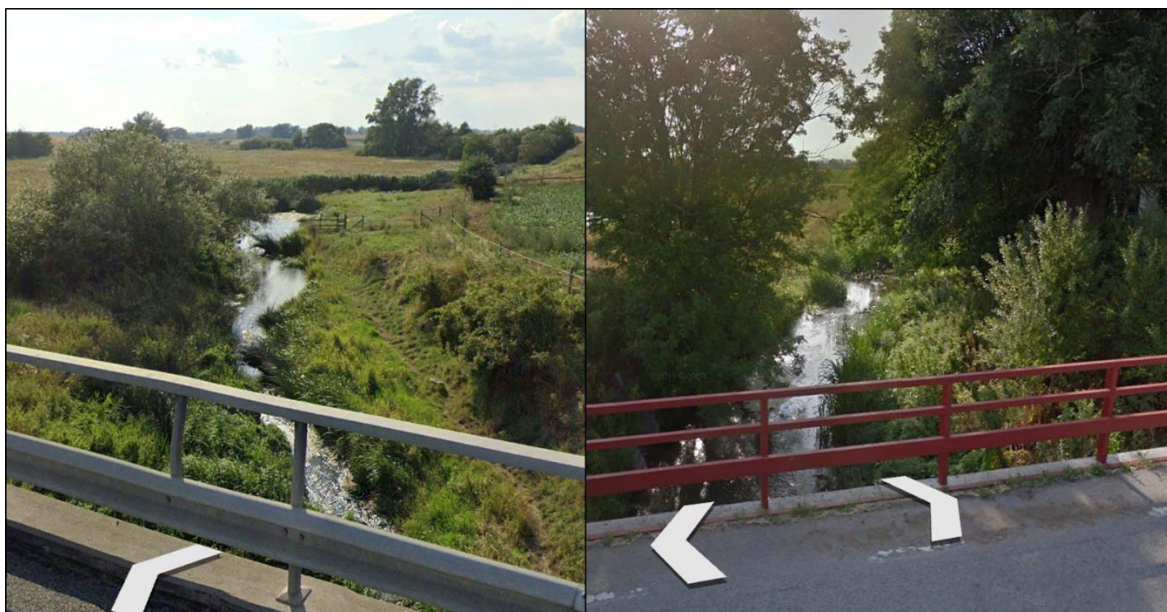
Figur 2. Områdesskydd längs Höje å nedströms Källby och Staffanstorps avloppsreningsverk.

2.1 Områdesskydd

2.1.1 Riksintresse friluftsliv Höje å från Genarp till Lomma

Riksintresset enligt 3 kap. 6 § MB omfattar Höje å från Genarp till Lomma, inkl. Lomma beach, ett strandområde i mellan Lomma och Haboljung. Huvudkriterierna för riksintresset är område för särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur- och kulturmiljöer samt för vattenknutna friluftaktiviteter och därmed berikande upplevelser. Stödskriterier är *intresseväckande natur- och kulturvärden, tilltalande landskapsbild, förekomsten av sammanhängande gröna stråk, vattenanknutna friluftaktiviteter samt naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens*. I förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värde finns bl.a. försämring av vattenkvalitet. Riksintresset omfattar Höje å från Genarp till Lommabukten, ändrade flöden påverkar endast en del av riksintresset.

Ett minskat flöde i Höje å längs delsträckan kan beroende på morfologiska förutsättningar t.ex. innebära förändringar för vattendragets djup, bredd och vattenhastighet. Förutsättningar för friluftaktiviteter och upplevelser längs vattendraget på delsträckan bedöms dock generellt inte påverkas även om det skulle kunna förekomma lokala hydromorfologiska avvikelser från nuläget. Bedömningen utgår ifrån referensområdets förutsättningar, som exempel redovisas i figur 3 bilder av vattendraget uppströms och nedströms utsläppspositionen vid vägpassager från Google Street View. I exemplet är den visuella skillnaden av delsträckorna som har olika flöde av marginell karaktär.

Figur 3. Till vänster visas Höje å nedströms avloppsreningsverket vid väg 108. Till höger visas Höje å uppströms avloppsreningsverket vid Bjällerupsvägen. © Google Street View

En minskad belastning av näringsämnen och andra ämnen från avloppsreningsverket kommer att gynna vattenkvaliteten i vattendraget, vilket i positiv bemärkelse kommer att bidra till *berikande upplevelser av natur- och kulturvärden, förutsättningar för vattenanknutna friluftaktiviteter samt naturvärden*. Återgång till naturliga flöden påverkar inte landskapsbildningen längs delsträckan eller förekomsten av sammanhängande gröna stråk längs Höje å.

Riksintresset för friluftsliv längs delsträckan vid Höje å bedöms därmed inte påverkas av minskade flöden. För att bevara och utveckla området är en god vattenkvalitet i Höje å en förutsättning. En avveckling av Källby avloppsreningsverk, som utgör en stor punktkälla av näringsämnen och miljögifter (ex läkemedelssubstanser), kan därmed bidra till att bevara och utveckla riksintresset längs delsträckan.

2.1.2 Naturreservatet Pråmlyckan

Det kommunala naturreservatet ligger på Höje ås västra strand och omfattar ett område på ca 7,4 ha. Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald samt skydda, vårda och utveckla värdefulla naturmiljöer. Syftet är även att utan att äventyra biologisk mångfald tillgodose behov av områden för friluftsliv. De biologiska värdena i reservatet är områdets träd och buskmarker samt dammar och ängsmiljöer som utgör viktiga livsmiljöer för svampar, växter, mossor, lavar, insekter, fladdermöss och fåglar. Reservatet sammanlänkar även naturområden på båda sidor av Höje å och utgör en funktion som skyddszon för Höje å. Reservatet utgör även ett välbesökt tätortsnära naturområde i direkt anslutning till Höje å.

De biologiska värden som reservatet skyddar är främst relaterade till de dammar och landmiljöer som finns inom reservatet. Värdena relaterar inte eller är beroende av flödet i Höje å, varav en återgång till naturliga flöden i ån inte påverkar reservatets identifierade värden. Minskade flöden ändrar inte heller förutsättningarna för att tillgodose behovet av friluftsliv längs vattendraget. En ökad vattenkvalitet i Höje å till följd av minskad belastning av miljöskadliga ämnen från avloppsreningsverket kan dock bidra till att öka områdets attraktivitet för friluftsliv samt gynna arter drar nytta av vattendraget och reservatet, exempelvis fåglar och insekter.

En återgång till mer naturliga flödesförhållanden i Höje å längs delsträckan anses inte påverka naturreservatet Prämlyckan. En eventuell avveckling av Källby avloppsreningsverk, och en minskad belastning av näringsämnen och miljögifter (ex läkemedelssubstanser), kan därmed öka attraktionen för friluftsliv längs stranden inom reservatet samt gynna arter som rör sig mellan vattendraget och reservatet.

2.1.3 Intermistiskt förbud Kyrkfuret

I Lomma, på åns nordvästra sida finns ett intermistiskt förbud vid Kyrkfuret utfärdat av Lomma kommun (daterat 2020-10-13, diariet KS KF/2017:340 – 410). Området omfattar 7 ha stort trädbevuxet område som föreslås blir naturreservat, med reservatskant mot Höje ås strand. En pågående kommunal reservatsbildning av området Kyrkfuret pågår och samråd har genomförts under sommaren 2020. Syftet med reservatet är att bevara biologisk mångfald samt skydda, vårda och utveckla värdefulla naturmiljöer, som innefattar ädellövskog och alkärr. Syftet är även att tillgodose behov av områden för friluftsliv utan att äventyra biologisk mångfald. Höje å omfattas inte av reservatet.

En återgång till mer naturliga flöden ändrar inte förutsättningarna för att tillgodose behovet av friluftsliv längs Höje å. En ökad vattenkvalitet till följd av minskad belastning av näringsämnen och miljögifter (ex läkemedelssubstanser) från avloppsreningsverket kan dock bidra till områdes attraktivitet för friluftsliv. De värdefulla naturmiljöer som reservatet syftar att skydda är vanligen grundvattenberoende (Werner och Collinder, 2011) och bör därmed inte påverkas av en återgång till mer naturliga förhållanden. Ett minskat flöde i Höje å kan påverka erosionsprocesserna i vattendraget, som återgår till mer naturliga förhållanden vid ett mer naturligt flöde.

En återgång till mer naturliga flödesförhållanden i Höje å längs delsträckan inte påverka det intermistiska förbudet och det blivande naturreservatet vid Kyrkfuret. En eventuell avveckling av Källby avloppsreningsverk, och en minskad belastning av näringsämnen och miljögifter (ex läkemedelssubstanser), kan därmed öka attraktionen för friluftsliv längs stranden inom reservatet.

2.1.4 Landskapsbildsskydd Höjeåns dalgång

Landskapsbildsskyddet omfattar ett 599 ha stort område längs Höje å, från Källby reningsverk till Södra västkustvägen, inkl. Haboljung naturreservat. Området består av en flack dalgång kring Höje å i ett öppet slättlandskap.

Ett minskat flöde i Höje å bedöms inte påverka landskapsbildsskyddet då Källby avloppsreningsverk ligger utanför det skyddade området. Ändrade flöden i Höje å har ingen någon tydlig koppling till områdesskyddet.

2.1.5 Strandskydd

Höje å omfattas av strandskydd, som omfattar 100 meter från strandkanten. Längs vissa sträckor i mellan Källby avloppsreningsverks utsläppspunkt och sammanflödet med Önnerupsbäcken är strandskyddet utökat till 300 meter.

Då ett minskat flöde i Höje å innebär inte ett ingrepp i strandskyddat område och strider inte mot strandskyddet. En eventuell avveckling av Källby avloppsreningsverk har därmed ingen påverkan på strandskyddet.

2.2 Naturvärden

2.2.1 Ängs- och betesmarksinventering

I området från Källby avloppsreningsverks utsläppspunkt i Höje å till sammanflödet med Önnerupsbäcken (ca 5 km) passerar två områden i anslutning till Höje å som ingått i Jordbruksverkets ängs- och betesmarksinventering. Båda områdena är klassade som ej aktuell mark, med motivet *övrigt*. Det ena området är ett område på 2,5 ha som betas av nöt med enstaka äldre träd av salix, kastanj och ask vid avloppsreningsverkets utsläppspunkt. Det andra är ett område på 13 ha som till största del består av hävdad (traditionellt brukat) område samt slättervall och kultiverad

betesmark. Ytterligare ett område i ängs- och betesmarksinventeringen på 17 ha som angränsar till Höje å ligger nordväst om Lomma. Delen av området mot Höje å utgörs idag av parkeringsplats.

Då båda områden är klassade som ej aktuell mark har inga naturvärden identifierats i samband med inventeringen av områdena, därmed finns inga naturvärden som bedöms kunna påverkas av minskade flöden i Höje å vid en eventuell avveckling av Källby avloppsreningsverk.

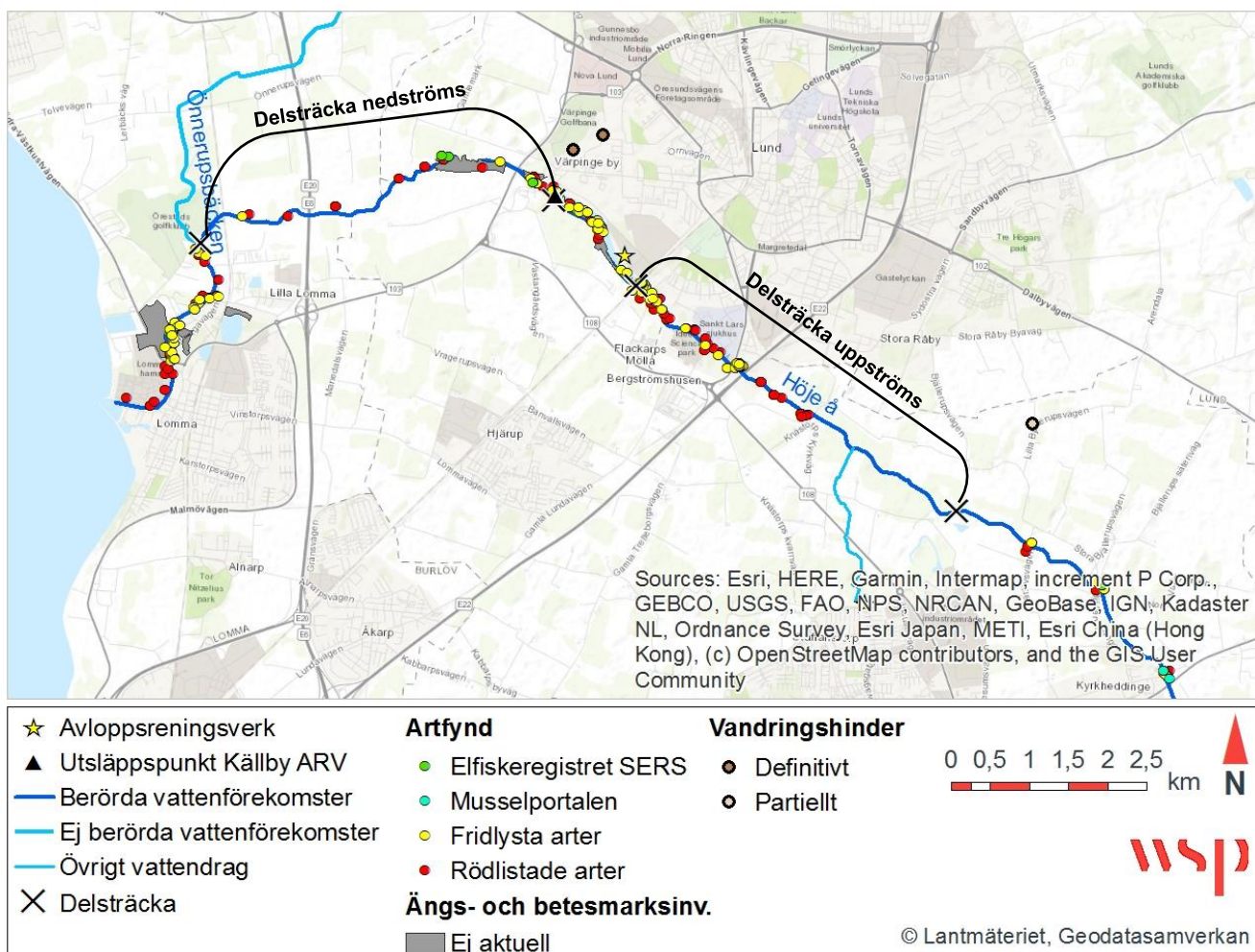
2.2.2 Artobservationer

Artobservationer har hämtats från Artportalen, Elfiskeregistret SERS och Musselportalen för en delsträcka från Källby avloppsreningsverks utsläppspunkt och en sträcka på 5 km nedströms, se tabell 3 och figur 4. Artobservationer har även hämtats på en delsträcka på 5 km nedströms samt en delsträcka på 5 km längs Höje å uppströms avloppsreningsverket (från väg E22, öster om Lund, och 5 km uppströms), för att jämföra artobservationer på en sträcka med mer naturliga flöden. Utifrån befintligt underlag har fem arter identifierats med anknytning till vatten och som kan påverkas av förändrande flöden i vattendraget; pilblad, tjockskalig målarmussla, utter, vattenfräne och ål. De identifierade arterna beskrivs närmare i detta avsnitt. Viktigt i sammanhanget är att samtliga fem arter även finns representerade på delsträckan uppströms Källby avloppsreningsverk. För övriga arter har flödet i vattendraget inte identifierats som kritiskt för artens förekomst eller fortlevnad i Höje å.

Tabell 3. I tabellen presenteras de arter med anknytning till vatten som identifierats av bland rapporterade artobservationer längs en 5 km lång delsträcka av Höje å nedströms Källby avloppsreningsverk. I tabellen anges även om arterna observerats på en 5 km lång delsträcka uppströms avloppsreningsverket (från väg E22, öster om Lund) med mer naturliga flöden. Artobservationer har hämtats från Artportalen, Elfiskeregistret SERS och Musselportalen i november 2020.

Organismgrupp	Art	Vetenskapligt namn	Rödlista	Fridlyst	Observerad nedströms	Observerad uppströms
Blötdjur	tjockskalig målarmussla	Unio crassus	Hotad (EN)	Ja	X	*
Däggdjur	utter	Lutra lutra	Nära hotad (NT)	Ja	X	X
Fiskar	ål	Anguilla anguilla	Akut hotad (CR)	Nej	X	X
Kärlväxter	pilblad	Sagittaria sagittifolia	NT	Nej	X	X
Kärlväxter	vattenfräne	Rorippa amphibia	NT	Nej	X	X

*Inga artobservationer av tjockskalig målarmussla finns på delsträckan (5 km) uppströms Källby avloppsreningsverk, dock finns rapporterade observationer av arten i musselportalen längre uppströms i Höje å, i höjd med Kyrkheddinge (se blå punkt i nedre högra hörnet i figur 4).

Figur 4. Artobservation, naturvärden samt kända vandringshinder längs Höje å. Artobservationer har hämtats från Artportalen, Elfiskeregistret SERS och Musselportalen i november 2020.

Tjockskalig målarmussla (*Unio crassus*, fridlyst och rödlistad som hotad (EN))

Arten hotas bland annat av habitatförlust och övergödning vilket kan leda till igenslamning och syrebrist. En minskad vattennivå, lägre vattenhastighet eller minskad omfattning av vattnets utbredning beroende på lokala förutsättningar kan minska ytan av tillgängligt habitat i vattendraget för målarmusslan eller ha indirekt ha effekt på musslans värd fisk. Vid ett minskat flöde kan ökad etablering av vattenväxter ske, som under delar av året kan medföra försvårande omständigheter för fisk att vandra mellan olika områden i vattendraget. Samtidigt gynnas arten av en förbättrad vattenkvalité med en minskad belastning av organiskt material med syreförbrukande karaktär, ammoniak-kväve samt läkemedelssubstanser.

Inga observationer av tjockskalig målarmussla finns på delsträckan uppströms avloppsreningsverket, dock finns artobservationer av tjockskalig målarmussla inrapporterade i musselportalen (turkos punkt) högre upp i Höje å, i höjd med Kyrkheddinge och väg 11. Då arten förekommer högre upp i systemet med mer naturliga och lägre flöden bedöms arten kunna fortleva vid ett minskat flöde. Arten kommer kunna gynnas av en ökad vattenkvalitet, varav en eventuell avveckling av Källby avloppsreningsverk bedöms kunna vara till fördel för artens utbredning i Höje å.

Utter (*Lutra lutra*, fridlyst och rödlistad som nära hotad (NT))

Utter hotas bl.a. av miljögifter och av försvinnande livsmiljöer. Ett minskat vattenflöde kan leda till ändrade förutsättningar för födosök. Då arten idag förekommer på delsträckan uppströms avloppsreningsverket med mer naturliga flöden antas arten inte påverkas av en återgång till mer naturliga flöden. Minskad belastning av miljögifter t.ex. läkemedelssubstanser från avloppsreningsverket kan dock vara positivt för utter.

Ål (*Anguilla anguilla*, rödlistad som akut hotad (CR))

Ål hotas bl.a. av miljögifter, överfiske och vandringshinder. En avveckling av avloppsreningsverket medföra minskad belastning av bl.a. föroreningar och miljögifter, vilket bedöms vara positivt för arten. Utifrån befintlig information går det inte att utesluta att ett minskat flöde kan innebära en viss grad av lokala försvårade omständigheter för upp- och nedströmsvandring för ål i jämförelse med nuvarande flöde. Då arten idag förekommer på delsträckan uppströms Källby avloppsreningsverk, som omfattas av mer naturliga flöden, förväntas ål dock kunna passera och nyttja delsträckan nedströms Källby avloppsreningsverk vid återställande av en mer naturlig flödesregim.

Pilblad (*Sagittaria sagittifolia*, rödlistad som nära hotad (NT))

Pilblad tros hotas av bl.a. av minskad störning i form av hävd av stränder och minskade naturliga fluktuationer av vattenstånd. Eftersom att arten bland annat växer längs med näringsrika vattendrag bedöms en förändrad vattenföring kunna förskjuta växtplatsen för arten samtidigt som en mer naturlig flödesregim bör ses som positivt. Arten har observerats på både delsträckorna uppströms och nedströms Källby avloppsreningsverk. Då flödet på delsträckan uppströms avloppsreningsverket är mer likt naturliga förhållanden samt har ett lägre flöde bedöms arten kunna fortleva inom berört område även vid minskade flöden.

Vattenfräne (*Rorippa amphibia*, rödlistad som nära hotad (NT))

Vattenfräne tros hotas av bl.a. minskad hävd och igenväxning av vattendrag. Eftersom att arten bl.a. växer längs med näringsrika vattendrag bedöms en förändrad vattenföring kunna förskjuta växtplatsen för arten. Vattenfräne förekommer även på delsträckan uppströms avloppsreningsverket med mer naturliga flöden. Arten bedöms därmed inte vara beroende av det ökade flödet och kan fortleva inom berört område även vid en återgång till mer naturliga flöden vid en eventuell avveckling av Källby avloppsreningsverk.

Även andra arter kan påverkas av att ett minskat flöde med risk för lokala försvårade omständigheter avseende upp- och nedströmsvandring, t.ex. ökad igenväxning av vattendragsfåran. Enligt Höje ås vattenråd (2020) finns öring, abborre, id, gädda, groplöja, benlöja, brax och mört i Höje ås vattensystem. När dessa arter förekommer även uppströms avloppsreningsverket är bedömningen att liknade förutsättningar kommer att finnas även nedströms utsläppet vid en återgång till en mer naturlig flödesregim.

Eftersom att de fem arterna idag förekommer uppströms Källby avloppsreningsverk antas levnadsvillkoren för arterna vara uppfyllas där, avseende vattenföring och vattenkvalité. Vid en eventuell avveckling av Källby avloppsreningsverk antas förutsättningarna i Höje å nedströms avloppsreningsverket mer likna förutsättningarna som råder uppströms utsläppspunkten. Då artobservationer av de fem identifierade arterna finns både uppströms och nedströms avloppsreningsverket bedöms det som troligt att de fem arterna, efter ett eventuellt avvecklande av Källby avloppsreningsverket, får likartade förutsättningar nedströms avloppsreningsverket som de rådande förutsättningarna uppströms avloppsreningsverket. Den samlade påverkan bedöms som positiv eftersom en omledning av behandlat avloppsvatten minskar belastningen av miljöstörande ämnen och innebär en återställning till en mer naturlig flödesregim på Höje å.

3 Slutsats och sammanfattande resultat

Syftet med detta PM är att på den idag påverkade delsträckan av Höje å nedströms avloppsreningsverket klargöra om det finns motstående biologiska intressen utifrån områdesskydd och identifierade värden vid en återställning av delsträckan till en mer naturlig flödesregim vid en avveckling av Källby avloppsreningsverk.

Områdesskydd som finns vid den berörda delsträckan i Höje å är;

- riksintresse för friluftsliv (3 kap. 6 § MB) för Höje å från Genarp till Lomma
- det kommunala naturreservatet Pråmlyckan
- intermistiskt förbud
- blivande naturreservat Kyrkfuret
- landskapsbildsskydd Höjeåns dalgång
- strandskydd kring Höje å.

Minskade flöden i Höje å bedöms inte negativt påverka syftet med skyddet av identifierade natur och kulturvärden i ovan nämnda områdesskydd på den berörda delsträckan av Höje å. Ändrade biologiska förutsättningar som lokalt kommer att variera är vattendragets djup, bredd och vattenhastighet.

Flertalet observationer av fridlysta och rödlistade arter har gjorts på en delsträcka om 5 km av Höje å nedströms Källby avloppsreningsverk. Av dessa har fem identifierats att kunna påverkas av förändrade flöden; pilblad, tjockskalig målarmussla, utter, vattenfräne och ål. Fyra av de identifierade arter förekommer även på en delsträcka 5 km uppströms Källby avloppsreningsverk (från väg E22, öster om Lund), den femte (tjockskalig målarmussla) har uppserverats ännu högre upp Höje ås vattensystem i höjd med Kyrkheddinge. Då arterna idag förekommer uppströms avloppsreningsverket, på en delsträcka med liknande förutsättningar men med ett mer naturligt flöde, bedöms arterna inte vara beroende av en avvikande flödesregim påverkad av utsläpp av behandlat avloppsvatten. Arterna bedöms därmed inte påverkas negativt av minskade flöden vid en eventuell avveckling av Källby avloppsreningsverk. Tvärt om, indikerar befintligt underlag att samtliga arter skulle gynnas av en förbättrad vattenkvalité vid en minskad belastning av miljöstörande utsläpp, där Källby avloppsreningsverk idag utgör en stor punktkälla.

En avveckling av Källby avloppsreningsverk kommer att bidra till möjligheten att Höje å uppnår god miljöstatus i enlighet med vattenförekomstens kvalitetskrav. Lokala områdesskydd som etablerats i det idag påverkade vattendraget skulle också stärkas när både natur- och kulturvärden i Höje å gynnas av en förbättrad vattenkvalité och mer naturlig flödesregim.

4 Referenser

Digitala källor

Naturvårdsverket, Skyddad natur, <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

SLU Artdatabanken, Artfakta, <https://artfakta.se/artbestamning>

SMHI Vattenwebb, 2020, Modelldata per område. <https://www.smhi.se/data/hydrologi/vattenwebb>

Övriga källor

Höje å vattenråd, 2020. <http://højeå.se/>

Lomma kommun, 2020. Kyrkfyret. <https://lomma.se/uppleva-och-gora/idrott-motion-natur-och-friluftsliv/friluftsliv-natur-och-motion/naturomraden-naturresevat/kyrkfyret.html> [Hämtad 2020-11-17]

Werner, K. och Collinder, P., 2011. Grundvattenberoende ekosystem – översiktlig klassificering av känslighet och värde för svenska naturtyper och arter inom nätverket Natura 2000.

https://www.sgu.se/globalassets/grundvatten/grundvattenberoende-ekosystem_111006.pdf

WSP, 2020. Recipientutredning – påverkan av miljöstatus för ytvatten vid utsläpp av behandlat avloppsvatten till tre skånska vattendrag.